

**Prijedlog
PODLOGE ZA IZRADU**

**ZAKONA
O INOVACIJAMA OSTVARENIM NA RADU ILI U SVEZI S RADOM**

Zagreb, ožujak 2010.

ZAKON O INOVACIJAMA OSTVARENIM NA RADU ILI U SVEZI S RADOM

PREAMBULA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o inovacijama ostvarenim na radu ili u svezi s radom sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. OCJENA STANJA

Vlada Republike Hrvatske je 13. listopada 2005. godine donijela Nacionalnu strategiju razvoja sustava intelektualnog vlasništva Republike Hrvatske od 2005. do 2010. godine.

Strateški ciljevi Strategije su:

- a) prilagodba nacionalnog sustava intelektualnog vlasništva,
- b) provedba zaštite prava intelektualnog vlasništva i
- c) unapređenje primjene intelektualnog vlasništva kao resursa u gospodarskom, znanstvenom, kulturnom i ukupnom društvenom razvitku Republike Hrvatske.

Prilagodba nacionalnog sustava intelektualnog vlasništva obuhvaća mjere za razvoj zakonodavnog i institucionalnog okvira i za poticanje razvoja zainteresiranih dionika sustava (interesnih skupina).

Provedba zaštite prava intelektualnog vlasništva definirana je kao učinkovita primjena pravnih sredstava od strane institucija nadležnih za provedbu postupaka priznavanja i zaštite prava intelektualnog vlasništva.

Primjena intelektualnog vlasništva definira se kao uporaba rezultata intelektualnog rada, zaštićenih u sustavu prava intelektualnog vlasništva, kao poduzetničkog resursa na svim razinama.

Praksa međutim pokazuje, da ciljevi Nacionalne strategije do 2010.g. nisu postignuti, tj. ne bilježi se značajniji rast broja štićenog domaćeg industrijskog vlasništva, niti značajniji rezultati u komercijalizaciji inovacija, a razvitak poduzetništva temeljenog na inovacijama bilježi se u nedovoljnom opsegu i to samo u nekoliko izoliranih centara.

Svrha koja se htjela ostvariti provedbom Strategije trebala je zajamčiti razinu zaštite prava intelektualnog vlasništva sličnu razini zaštite koja postoji u Europskoj uniji i uglavnom je uspjele održati i usklađivati razinu zaštite s međunarodnim obvezama i ugovorima koje je Republika Hrvatska sklopila u tom području, ali nije uspjela osigurati unapređenje primjene intelektualnog vlasništva kao poluge gospodarskog rasta i pokretača znanstvenog, tehnološkog, a time i gospodarskog i ukupnog društvenog napretka.

Na području intelektualnog vlasništva u Republici Hrvatskoj na snazi su sljedeći zakoni:

1. Zakon o patentu,
2. Zakon o žigu,
3. Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga,
4. Zakon o zaštiti topografija poluvodičkih proizvoda,
5. Zakon o industrijskom dizajnu,
6. Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima.

Prvih pet navedenih zakona uređuju područje tzv. industrijskog vlasništva i doneseni su 21. listopada 2003. g., objavljeni u „Narodnim novinama“, broj 173/03 od 31. listopada 2003. g., stupili na snagu osmog dana od dana objave, a počeli su se primjenjivati od 1. siječnja 2004. g. Oni međutim ne potiču inventivnost zaposlenika kod poslodavaca, ili čak djeluju destimulativno, uskraćenjem prava inovatora koji inoviraju u sklopu izvršenja radnih zadataka.

Prestankom važenja ranijih **Zakona o patentima** i Zakona o industrijskom vlasništvu ("Narodne novine" br. 53/91., 19/92. i 26/93.) prestale su važiti sve odredbe u dijelu koji se odnosi na izum ostvaren u poduzeću i tehnička unapređenja, čime je priznavanje prava zaposlenih inovatora potpuno prepušteno volji poslodavaca. Tako važeći Zakon o patentu po članku 14. smatra poslodavca pravnim slijednikom izumitelja, ako je poslodavac tako regulirao izum stvoren u okviru radnog odnosa ugovorom o radu. Zakon izumitelju garantira jedino neprenosivo pravo da u prijavi patenta bude naveden kao izumitelj.

Ne čudi stoga porazni broj i učešće prijava patenata domaćih pravnih osoba, koje su u razdoblju između 2004 i 2008 godine u Hrvatskoj prijavljivale ukupno između 15 i 55 izuma godišnje (!) što čini između 5 i 12 % ukupnog broja domaćih prijava, tako da oko 90 % domaćih izuma prijavljuju individualni inovatori, često upitne stručnosti u mnogim elementima od značaja za cjeloviti razvoj proizvoda. Indeks ukupnog broja domaćih prijava 2008/2004.g. je 0,82, odnosno ukupan broj domaćih prijava smanjen je sa 400 na 329 u 2008.g. što definitivno ukazuje na neuspjeh Nacionalne strategije u dijelu stavljanja inventivnog potencijala u službu gospodarskog oporavka i njegovog razvitka*.

Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima uređeno je područje prava autora, poglavito iz područja kulture i umjetnosti, a u člancima 5. i 7., dijelom su obuhvaćeni i:

- autorstva znanstvene i tehničke prirode,
- djela s područja arhitekture
- djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna (detaljnije reguliranog posebnim Zakonom, koji člankom 12. uskraćuje prava dizajnera koji je zaposlenik poslodavca)
- zbirke i baze podataka
- svako autorsko djelo koje Zakonom nije izričito izuzeto ili to ne može biti po naravi,
- prikazi znanstvene ili tehničke prirode kao što su crteži, planovi, skice, tablice i dr., što se može tumačiti kao priznavanje autorstava s područja primijenjenih i razvojnih istraživanja, projektiranja i stvaralaštva u centrima izvrsnosti, što međutim u domaćoj praksi nije uobičajeno.

Iz zaštite su člancima 7. i 8. toga Zakona izrekom izuzeta otkrića, a člankom 108 uskraćena su imovinska prava autora računalnih programa stvorenih po nalogu ili uputi poslodavca. Prava raspolaganja računalnim programom članak 109. garantira samo autorima

* Svi statistički podaci potiču iz posljednjeg Godišnjeg izvješća (2008) Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo.

računalnih programa koji nisu stvoreni u sklopu izvršavanja radnih obveza, odnosno koji isporučuju program temeljem ugovora. Tako reguliranje odnosa u dvjema bitnim sastavnicama tehnološkog razvitka, destimulira najkvalitetniji inventivni potencijal. Zakon ne brani, ali ni ne potiče nagrađivanje inventivnosti u tim područjima.

Slijedom navedenih formulacija **evidentno je da navedenim Zakonima nisu (a s obzirom na obvezu usaglašavanja sa Europskom legislativom možda ne mogu ni biti) nedvojbeno i adekvatno obuhvaćena i stimulirana autorstva zaposlenika od značaja za tehnološki i gospodarski razvitak**, što je u suprotnosti s proklamiranim ciljevima Hrvatske kao zemlje znanja. Istovremeno, znanje je danas prioritetni izvor bogatstva u razvijenom svijetu. **Stoga se pokazuje potreba da se prava autora takvih djela reguliraju drugom legislativom.** Osnova za to u članku 76. navedenog Zakona o autorstvu, kojim autorsko pravo na autorskom djelu nastalom u izvršavanju obveza iz radnog odnosa zadržava autor bez ograničenja, praktički je istim člankom poništena, jer se prepušta poslodavcu da te odnose uređuje i drugačije, tj. proizvoljno prema svom uskom interesu i nahodjenju. U uvjetima današnjeg stupnja nezaposlenosti iluzorno je očekivati od poslodavaca priznavanje bilo kakvih prava koja nisu nedvojbeno propisana i garantirana strogim sankcijama.

Stupanjem na snagu Zakona o patentima iz 2003. godine prestao je važiti Zakon o patentima objavljen u „Narodnim novinama“, br. 78/99 i 32/02, a početkom primjene Zakona o patentima iz 1999. godine, 1. siječnja 2000. godine prestao je važiti Zakon o industrijskom vlasništvu („Narodne novine“ br. 53/91., 19/92. i 26/93.) u dijelu koji se odnosi na patente i tehnička unapređenja, izuzev odredaba o povjerljivim izumima (članak 104. do 110.) i zastupanju (članak 172 a.) koje su ostale u primjeni do donošenja posebnih zakona.

Područje inovacija ostvarenih na radu ili u svezi s radom te tehničkih unapređenja radnika u domaćem zakonodavstvu sada je regulirano u tri članka Zakona o radu („Narodne novine“, br. 149/09).

Tome treba dodati i evidentnu nedisciplinu u primjeni i takve krnje legislative, osobito sporost i neučinkovitost sudova, a u pojedinim slučajevima i drugih nadležnih institucija, kojima za rješavanje pojedinih predmeta treba više od desetljeća, što je moguće potkrijepiti konkretnim primjerima.

Bespovratni poticaji za komercijalizaciju inovacija svedeni su na simbolične nagrade za dobru namjeru. Stručna pomoć u razvitku inovacijskih projekata svedena je na pokrivanje troškova domaćih patentnih prijava individualanih inovatora, koji u pravilu ne raspolažu znanjem i stručnošću potrebnom za cjeloviti proces razvoja inovacije do faze licenciranja, niti raspolažu sredstvima za inozemnu patentnu zaštitu koja je samo djelomično pokrivena sustavom poticaja.

Navedena, pa i najnovija pravna regulativa (Zakon o radu) na ovom području ne samo da se ukazuje nedostatnom, nego je izričito u suprotnosti sa strateškim ciljevima Nacionalne strategije razvoja sustava intelektualnog vlasništva Republike Hrvatske.

Inovacije su naime osnovni pokretač gospodarskog razvoja i uvjet su razvitka poduzetništva, a njihovo pravilno vrednovanje trebalo bi biti jednom je od osnovnih zadaća nositelja gospodarske politike. Uvođenje novih i poboljšanih tehnologija, proizvoda i usluga uvjet je bez kojeg se ne može opstati niti na svjetskom niti u tranzicijskom gospodarstvu.

U uvjetima tržišnog natjecanja svaka radna sredina ima osobit interes postići što bolje rezultate u svom djelovanju, uz ostalo i dosezima pojedinaca i skupina u istraživačko-razvojnim i inovativnim aktivnostima. U tom smislu potrebno je posebnu pažnju posvetiti uređenju odnosa radne sredine i pojedinca radi stvaranja maksimalno povoljnih i poticajnih uvjeta, u kojima će pojedinac, sam ili kao član skupine, stvarati nove vrijednosti, bez obzira da li će biti štice patentom, ili doprinositi konkurentnosti u drugim oblicima inventivnih ostvarenja.

Kreativni doprinosi pojedinaca ili skupina radnoj sredini vrlo su osjetljivo područje vezano uz normativno uređivanje međusobnih odnosa sudionika u procesima stvaranja i gospodarskog iskorištavanja rezultata kreativnog rada.

Iz naprijed navedenih razloga, te na temelju uvida u rješenja na ovom području u drugim državama (Savezna Republika Njemačka) uređenje odnosa radnika i poslodavaca vezano uz inovacije svih oblika (primijenjena i razvojna istraživanja, izume, tehnička unapređenja, korisne prijedloge i netehnološke inovacije) ostvarene na radu ili u svezi s radom imperativ je od presudnog značaja za održanje konkurentnosti nacionalnog gospodarstva i moraju se urediti posebnim zakonom.

2. OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU OVIM ZAKONOM

Predmet uređenja ovoga Zakona su prava i obveze poslodavaca i radnika koje proizlaze iz inovacija ostvarenih na radu ili u svezi s radom.

Zakonom je predviđeno da radnik koji je ostvario inovaciju mora bez odgode o inovaciji pisano obavijestiti poslodavca i pri tome jasno naznačiti da se radi o obavijesti o inovaciji. Poslodavac mora radniku pisano potvrditi da je zaprimio obavijest o inovaciji.

Zaprimanjem obavijesti o poslovnom izumu poslodavac stječe pravo na potpuno preuzimanje izuma ili na ograničeno preuzimanje izuma.

Podatke o inovaciji o kojoj ga je obavijestio radnik, poslodavac je obavezan čuvati kao tajnu dok to zahtijevaju interesi radnika.

Podatke o inovaciji radnik je obavezan čuvati kao tajnu sve dok raspolaganje inovacijom postane slobodno sukladno ovome Zakonu.

Uručenjem pisane izjave radniku, kojom poslodavac potpuno preuzima poslovnu inovaciju, sva prava vlasništva od inovacije prelaze na poslodavca.

Zakonom se posebno uređuju slučajevi kad radnik može slobodno raspolagati poslovnom inovacijom. To su slučajevi ako se poslodavac pisano odrekao inovacije, ako je poslodavac poslovnu inovaciju preuzeo ograničeno te, ako poslodavac u propisanom roku nije izjavio da potpuno preuzima inovaciju.

Ako je poslovna inovacija potpuno preuzeta poslodavac mora bez odgode obaviti prijavu tijelu nadležnom za priznanje patenta u Republici Hrvatskoj. Odgovarajućom prijavom smatra se i prijava za patent ili drugo odgovarajuće pravo industrijskog vlasništva koja je bila podnesena u inozemstvu.

Zakon je uredio i pitanja vezana uz naknadu za inovaciju koja se utvrđuje posebnim ugovorom. Radnik stječe pravo na naknadu kada zaprimi izjavu poslodavca da potpuno preuzima poslovnu inovaciju, odnosno od početka primjene inovacije.

Pravilnik o naknadama za inovacije ostvarene na radu i u svezi s radom donosi ministar nadležan za rad. Taj se pravilnik primjenjuje samo ako je za radnika povoljniji od odredbi kolektivnog ugovora ili ugovora o radu.

Donošenjem ovoga Zakona stvaraju se pretpostavke koje će poticajno i stimulativno utjecati na pozitivne trendove u smislu povećanja broja inovacija ostvarenih na radu i u svezi s radom te u krajnjem cilju daljnjeg gospodarskog rasta i razvoja.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU PREDLOŽENOG ZAKONA

Provedba predloženoga Zakona neće zahtijevati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

ZAKON O INOVACIJAMA OSTVARENIM NA RADU ILI U SVEZI S RADOM

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju prava i obveze poslodavca i radnika koje proizlaze iz inovacija ostvarenih na radu ili u svezi s radom.

Inovacija jest svaka prnova, obnova, promjena koja se odnosi na proizvod i uslugu ostvarenu na radu ili u svezi s radom (izum, tehničko unapređenje, korisni prijedlog, industrijski dizajn, žig, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti proizvoda i usluga ostvaren na radu ili u svezi s radom).

Odredbe ovog Zakona ne primjenjuju se na povjerljive izume sukladno posebnim propisima.

Članak 2.

Pojedini izrazi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1. Izum jest izum koji u pogledu gospodarskog iskorištavanja sukladno propisima o patentima ispunjava uvjete za zaštitu patentom ili konsenzualnim patentom.
2. Poslovna inovacija jest inovacija koja je ostvarena tijekom trajanja radnog odnosa. Poslovna inovacija može biti:
 - 2.1. neposredna poslovna inovacija koja je ostvarena tijekom obavljanja poslova sukladno ugovoru o radu, na izričit zahtjev poslodavca ili na temelju posebnog ugovora između poslodavca i radnika,
 - 2.2. posredna poslovna inovacija koja je ostvarena prilikom obavljanja poslova sukladno ugovoru o radu, ako su nastanku inovacije pridonijela iskustva koja je radnik stekao na radnom mjestu ili sredstva koja je na raspolaganje radniku dao poslodavac,
3. Slobodna inovacija jest inovacija ostvarena tijekom trajanja radnog odnosa koji nije poslovna inovacija sukladno ovome Zakonu.
4. Tehničko unapređenje jest primjena poznatih rješenja u cilju uštede, organizacijskog, poslovnog i ekološkog unapređenja kao i unapređenja sigurnosti na radu koje je ostvareno tijekom trajanja radnog odnosa.
5. Koristan prijedlog jest prijedlog koji je ostvaren tijekom trajanja radnog odnosa u cilju unapređenja rada, a ne ispunjava uvjete izuma i tehničkog unapređenja.
6. Industrijski dizajn jest vanjski izgled proizvoda u cijelosti ili dijela proizvoda ostvaren tijekom trajanja radnog odnosa.
7. Žig jest svaki znak koji se može grafički prikazati, osobito riječi, uključujući osobna imena, crteže, slova, brojke, oblike proizvoda ili njihova pakiranja ostvaren tijekom trajanja radnog odnosa.

8. Oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti proizvoda i usluga jest naziv regije, određenog mjesta ili, u posebnim slučajevima, zemlja koji se rabi za označavanje proizvoda ili usluga koji potječu iz te regije, mjesta ili zemlje ostvarene tijekom trajanja radnog odnosa.

Članak 3.

Prestanak radnog odnosa ne utječe na prava i obveze poslodavca i radnika utvrđene ovim Zakonom.

II. MEĐUSOBNA PRAVA I OBVEZE POSLODAVCA I RADNIKA

Članak 4.

- (1) Radnik koji je ostvario inovaciju mora bez odgode o istoj pisano obavijestiti poslodavca i pri tome jasno naznačiti da se radi o obavijesti o inovaciji. Ako je pri stvaranju inovacije sudjelovalo više radnika obavijest poslodavcu mogu uputiti zajednički.
- (2) Poslodavac mora radniku pisano potvrditi da je zaprimio obavijest o inovaciji.
- (3) Obavijest iz stavka 1. ovoga članka mora sadržavati:
 - detaljan opis inovacije koja sadrži njezina tehnička rješenja te skice i crteže potrebne da bi inovacija bila razumljiva,
 - podatke o nastanku inovacije i izjavu radi li se o neposrednoj ili posrednoj poslovnoj inovaciji,
 - podatke o osobama koje su uz radnika sudjelovale pri nastanku inovacije uz opis njihova sudjelovanja.
- (4) Obavijest o inovaciji koja ne sadrži sve podatke iz stavka 3. ovoga članka smatra se ispravnom ako poslodavac u roku od 30 dana od njezinog prijama ne zahtijeva nadopunu.
- (5) Ako inovator nije u stanju tehnički i stručno potpuno obraditi inovaciju, poslodavac mu je dužan pružiti stručnu pomoć samo ako je zainteresiran za primjenu inovacije.

Članak 5.

- (1) Zaprimanjem obavijesti o poslovnoj inovaciji poslodavac stječe pravo na potpuno preuzimanje inovacije ili na ograničeno preuzimanje inovacije.
- (2) Poslodavac mora, najkasnije u roku od 90 dana od zaprimanja obavijesti o inovaciji izvijestiti radnika koje pravo na inovaciju će koristiti.
- (3) Ako poslodavac nije pisano bio obaviješten o poslovnoj inovaciji tada rok iz stavka 2. ovog članka počinje teći od dana kada je za inovaciju saznao.
- (4) Ako poslodavac nije obavijestio radnika iz stavka (2), inovator stiče vlasništvo nad inovacijom, kao da se radi o slobodnoj inovaciji.
- (5) U obavijesti poslodavac je dužan radniku navesti u kojim će državama ili geografskim područjima ishoditi zaštitu inovacije. Podrazumijeva se da u ostalim državama ili geografskim područjima, to pravo pripada inovatoru koji to može ostvariti o svom trošku.
- (6) U slučaju naknadnog odustanka od zaštite u nekim ili svim državama ili geografskim područjima, poslodavac je dužan pravovremeno obavijestiti radnika o tom odustanku i

dati mu izjavu o prijenosu vlasništva nad tom inovacijom i omogućiti mu da zaštitu u tim državama ili područjima ostvari na svoje ime i trošak.

Članak 6.

- (1) Podatke o inovaciji o kojoj ga je obavijestio radnik poslodavac je obvezan čuvati kao tajnu dok to zahtijevaju interesi radnika.
- (2) Poslovnu inovaciju radnik je obvezan čuvati kao tajnu sve dok raspolaganje inovacijom ne postane slobodno sukladno članku 8. ovog Zakona.
- (3) Osobe koje su saznale za inovaciju u svezi s djelatnošću koju obavljaju prema ovom Zakonu ne smiju to saznanje iskoristiti niti ga objaviti.

Članak 7.

- (1) Uručenjem pisane izjave radniku, kojom poslodavac potpuno preuzima poslovnu inovaciju, sva prava vlasništva inovacije prelaze na poslodavca.
- (2) Uručenjem pisane izjave radniku, kojom poslodavac ograničeno preuzima poslovnu inovaciju, poslodavac stječe neisključivo pravo na uporabu poslovne inovacije.
- (3) Ako ograničeno preuzimanje poslovne inovacije očito sprečava iskorištavanje poslovne inovacije radnik od poslodavca može zahtijevati da u roku od 60 dana od preuzimanja inovacije potpuno preuzme ili da mu ga preda na slobodno raspolaganje.
- (4) Ako radnik raspolaže poslovnom inovacijom prije nego li su protekli rokovi u kojima se poslodavac sukladno ovome Zakonu imao pravo izjasniti, takvo raspolaganje nema pravnog učinka prema poslodavcu ako su raspolaganjem povrijeđena prava poslodavca.

Članak 8.

- (1) Poslovnom inovacijom radnik može slobodno raspolagati:
 - ako se poslodavac pisano odrekao inovacije,
 - ako je poslodavac poslovnu inovaciju preuzeo ograničeno,
 - ako poslodavac u roku od 90 dana, od zaprimanja ispravne obavijesti iz članka 4. ovog Zakona ili u roku od 60 dana u slučaju preuzimanja iz članka 7. stavka 3. ovoga Zakona nije izjavio da preuzima potpuno inovaciju.
- (2) S poslovnom inovacijom iz stavka 1. ovoga članka, radnik raspolaže bez ograničenja iz članka 18. ovoga Zakona.

Članak 9.

- (1) Potpuno preuzetu inovaciju poslodavac mora bez odgode prijaviti tijelu nadležnom za priznanje patenta u Republici Hrvatskoj. Odgovarajućom prijavom smatra se i prijava za patent ili drugo odgovarajuće pravo industrijskog vlasništva koja je podnesena u inozemstvu.
- (2) Ako poslodavac ne postupi sukladno stavku 1. ovoga članka radnik ga ima pravo pozvati da prijavi potpuno preuzetu poslovnu inovaciju, a ako poslodavac to ne učini u roku koji mu u pozivu odredi radnik, tada radnik može potpuno preuzeti poslovnu inovaciju u ime i na trošak poslodavca sam prijaviti tijelu nadležnom za priznanje patenta u Republici Hrvatskoj.
- (3) Ako poslodavac u stranoj državi ne prijavi potpuno preuzetu poslovnu inovaciju kao patent ili neko drugo odgovarajuće pravo industrijskog vlasništva tada mora dati izum za tu državu na slobodno raspolaganje (prijenos vlasništva) radniku i omogućiti mu da u istoj na svoj trošak zahtijeva zaštitu izuma. Izjava kojom poslodavac daje izum na

raspolaganje za sve ili određene države mora biti dana najkasnije u roku od 180 dana od podnošenja prijave sukladno stavku 1. i 2. ovoga članka tako da radnik može iskoristiti rokove za ostvarivanje prava prvenstva.

- (4) Poslodavac ne mora prijaviti potpuno preuzeti poslovni izum ako:
- ishodi rešerš iz kojeg se utvrdi da izum ne ispunjava uvjete za patentnu zaštitu,
 - je radnik suglasan da poslodavac ne prijavi izum,
 - su ispunjene pretpostavke iz članka 12. ovoga Zakona

Članak 10.

- (1) Poslodavac mora istovremeno s podnošenjem prijave poslovnog izuma tijelu nadležnom za priznanje patenta, radniku poslati prijepis prijave i svih priloga. Poslodavac mora radnika izvješćivati o tijeku postupka za priznanje patenta.
- (2) U postupku priznanja patenta radnik mora poslodavcu davati sva potrebna pojašnjenja i potrebne informacije vezano uz izum.

Članak 11.

Ako poslodavac prije isplate cjelokupne naknade iz članka 14. ovoga Zakona odustane od prijave potpuno preuzetog poslovnog izuma tijelu nadležnom za priznanje patenta ili ako više ne želi izum zaštititi patentom, o tome mora izvijestiti radnika najkasnije 90 dana prije isteka redovnog roka za plaćanje pristojbe za održavanje patenta te mu na njegov zahtjev i njegove troškove prenijeti pravo i predati potrebnu dokumentaciju za zaštitu toga prava. Odredbe ovog članka odnose se i na druge oblike zaštićenog industrijskog vlasništva.

Članak 12.

- (1) Ako poslodavac ima interes da preuzeti poslovni izum ostane tajan, a ne radi se o izumu koji je prema posebnim propisima povjerljiv, tada ga nije obvezan zaštititi patentom. U tom slučaju poslodavac je obvezan radniku isplatiti cjelokupnu naknadu u skladu s ovim Zakonom.
- (2) Prilikom određivanja naknade za izum iz stavka 1. ovoga članka u obzir se uzima i šteta koja je nastala za radnika jer izum nije zaštićen patentnom zaštitom.

Članak 13.

- (1) U slučaju stečaja ili likvidacije poslodavca radnik ima pravo prvokupa inovacije koju je ostvario i koju je poslodavac potpuno preuzeo.
- (2) Zahtjevi radnika za naknadu iz članka 14. i 15. ovoga Zakona namiruju se kao troškovi stečajnog postupka.

Članak 14.

- (1) Radnik stječe pravo na naknadu kada zaprimi izjavu poslodavca da potpuno preuzima poslovnu inovaciju.
- (2) Radnik ima pravo na naknadu utvrđenu pravilnikom o naknadama za inovacije ostvarene na radu ili u svezi s radom.
- (3) Ako naknada nije utvrđena na način iz stavka 2. ovoga članka sud će odrediti primjerenu naknadu.

Članak 15.

- (1) Radnik stječe pravo na naknadu kada poslodavac započne s iskorištavanjem preuzete inovacije.
- (2) Naknada iz stavka 1. ovoga članka određuje se sukladno članku 14. stavku 2. ovoga Zakona.

Članak 16.

- (1) Ministar nadležan za rad donosi pravilnik o naknadama za inovacije ostvarene na radu i u svezi s radom.
- (2) Poslodavac je obavezan donijeti pravilnik u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu pravilnika kojeg donosi ministar u kojem će se detaljnije regulirati odnosi radnika i poslodavca u vezi s inovacijama, ostaje uzimajući u obzir specifičnosti svog poduzeća.
- (3) Pravilnici iz stavka 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se samo ako su za radnika povoljniji od odredbi kolektivnog ugovora ili ugovora o radu.

Članak 17.

- (1) Iznos naknade određuje poslodavac i radnik i to u skladu sa pravilnicima iz stavka (3) članka 16., ovog Zakona, a obračun i isplata se moraju obaviti u prvom kvartalu za prethodnu godinu.
- (2) Ako je pri ostvarivanju izuma sudjelovalo više radnika tada se naknada izračunava za svakog pojedinačno. Poslodavac je obavezan o zajedničkom iznosu naknade i iznosu naknade za pojedinog radnika izvijestiti sve radnike, autore tog izuma.
- (3) Ako naknada nije isplaćena na način iz stavka 1. i 2. ovoga članka, sud će odrediti primjerenu naknadu.
- (4) Radnik i poslodavac mogu predložiti izmjenu isplate naknade ako su se okolnosti na temelju kojih je naknada određena bitno promijenile. Poslodavac ne može tražiti povrat isplaćene naknade.
- (5) Odredbe stavaka 1.- 4. ovoga članka na odgovarajući se način odnose i na druge oblike industrijskog vlasništva.

Članak 18.

- (1) Radnik koji je ostvario slobodan izum mora o tome pisano obavijestiti poslodavca. Obavijest mora sadržavati podatke o izumu na temelju kojih poslodavac može prosuditi radi li se o slobodnom izumu.
- (2) Poslodavac mora radniku pisano potvrditi zaprimanje obavijesti o slobodnom izumu.
- (3) Poslodavac može u roku od 60 dana zaprimanja obavijesti o slobodnom izumu radniku priznati slobodan izum. Ako poslodavac u tom roku ne prizna izum kao slobodan tada gubi pravo prvokupa.
- (4) Radnik mora prije početka uporabe slobodnog izuma pisano ponuditi poslodavcu otkup prava na uporabu izuma. Ako poslodavac u roku od 60 dana od dana zaprimanja ponude ne prihvati ponudu tada mu prestaje pravo prvokupa.
- (5) Odredbe stavka 1. i 4. ovoga članka ne obavezuje radnika ako je očito da slobodan izum nije iz područja djelatnosti poslodavca.
- (6) Odredbe ovog članka na odgovarajući se način odnose i na druge oblike industrijskog vlasništva.

Članak 19.

- (1) Poslodavac je obavezan odrediti odgovornu osobu za zaštitu i primjenu izuma i drugih oblika industrijskog vlasništva, praćenje njihovih ekonomskih učinaka te obavljanje poslova u vezi isplata naknada sukladno ovome Zakonu i podzakonskim propisima donesenim na temelju ovoga Zakona.
- (2) Odgovorna osoba iz stavka 1. ovoga članka može biti u radnom odnosu kod poslodavca ili je poslodavac mora imati na raspolaganju na temelju posebnog ugovora.

Članak 20.

Poslodavac je obavezan 0,01% od dobiti ostvarene uporabom inovacija uplatiti Udruzi inovatora Hrvatske kao posebna sredstva za razvoj inovacijske djelatnosti.

III. KAZNENE ODREDBE

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 30.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac – pravna osoba ako:
 1. povrijedi obvezu čuvanja tajne iz članka 6. stavka 1. ovoga Zakona,
 2. ne donese pravilnik iz članka 16. stavka 2. ovoga Zakona,
 3. ne odredi odgovornu osobu iz članka 19. ovoga Zakona.
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 15.000,00 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi – poslodavcu te poslodavac – fizička osoba.

Članak 22.

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 15.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja je saznanje o izumu iskoristila ili ga objavila (članak 6. stavak 3. ovoga Zakona).

Članak 23.

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 15.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj radnik ako postupi protivno odredbi članka 10. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 24.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 15.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac – pravna osoba koji nije izvijestio radnika u propisanom roku ili mu na njegov zahtjev i uz njegove troškove ne prenese pravo i preda potrebnu dokumentaciju za zaštitu toga prava (članak 11.).
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 10.000,00 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi – poslodavcu te poslodavac – fizička osoba.

IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

Ministar nadležan za rad donijet će Pravilnik o naknadama iz članka 16. stavka 1. ovoga Zakona u roku od najkasnije šest mjeseci od stupanja na sagu ovog Zakona.

Poslodavac je obvezan donijeti Pravilnik iz članka 16. stavka 2. ovog Zakona u roku od najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu Pravilnika iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 26.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

O B R A Z L O Ž E N J E

Uz članak 1.

Uređuje se predmet ovoga Zakona – prava i obveze poslodavca i radnika koje proizlaze iz inovacija ostvarenih na radu ili u svezi s radom. Odredbe ovoga Zakona odnose se na izum, tehničko unapređenje, koristan prijedlog, industrijski dizajn, žig, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti proizvoda i usluga.

Uz članke 4. – 20.

Uređuje se međusobna prava i obveze radnika i poslodavca koja se odnose na inovacije, a to su izumi, tehnička unapređenja i korisni prijedlozi i drugi oblici industrijskog vlasništva ostvareni na radu ili u svezi s radom.

Člankom 4. zakonskoga prijedloga uređuje se da radnik koji je ostvario inovaciju, mora bez odgode o istome pisano obavijestiti poslodavca i pri tome jasno naznačiti da se radi o obavijesti o inovaciji. Poslodavac mora radniku pisano potvrditi da je zaprimio obavijest o navedenom.

Prema članku 5. zakonskoga prijedloga zaprimanjem obavijesti o poslovnoj inovaciji poslodavac stječe pravo na potpuno preuzimanje inovacije ili na ograničeno preuzimanje inovacije.

Podatke o inovaciji o kojoj ga je obavijestio radnik poslodavac je obavezan čuvati kao tajnu dok to zahtijevaju interesi radnika.

Poslovnu inovaciju radnik je obavezan čuvati kao tajnu sve dok raspolaganje inovacijom postane slobodno sukladno ovome Zakonu.

Sukladno članku 7. zakonskoga prijedloga uručanjem pisane izjave radniku, kojom poslodavac potpuno preuzima poslovnu inovaciju, sva prava od inovacije prelaze na poslodavca.

Zakonskim prijedlogom se u članku 8. posebno uređuju slučajevi kad radnik može slobodno raspolagati poslovnom inovacijom. To su slučajevi ako se poslodavac pisano odrekao inovacije, ako je poslodavac poslovnu inovaciju preuzeo ograničeno te ako poslodavac u propisanom roku nije izjavio da preuzima potpuno inovaciju.

Prema članku 9. zakona, ako je poslovna inovacija preuzeta poslodavac mora bez odgode izvršiti prijavu tijelu nadležnom za priznanje patenta u Republici Hrvatskoj. Odgovarajućom prijavom smatra se i prijava za patent ili drugo odgovarajuće pravo industrijskog vlasništva, koja je podnesena u inozemstvu.

Člancima 14. do 17. uređena su pitanja vezana uz naknadu za inovaciju.

Članak 18. zakonskoga prijedloga uređuje pitanja slobodnoga izuma.

Članak 19. zakonskoga prijedloga uređuje obvezu poslodavca da odredi odgovornu osobu za zaštitu i primjenu izuma i drugih oblika industrijskog vlasništva.

Članak 20. zakonskoga prijedloga uređuje obvezu poslodavca da 0.01% od dobiti ostvarene uporabom inovacije uplatiti Udruzi inovatora Hrvatske kao posebna sredstva za razvoj inovacijske djelatnosti.

Uz članke 21. – 24.

Navedeni članci sadrže kaznene odredbe.

Uz članke 25. – 26.

Navedenim člancima uređene su prijelazne i završne odredbe.

Na temelju članka 16. stavka 1 Zakona o inovacijama ostvarenim na radu ili u svezi s radom („Narodne novine“ br. _____) ministar gospodarstva, rada i poduzetništva donosi

PRAVILNIK

o naknadama za inovacije ostvarene na radu ili u svezi s radom

Članak 1.

Ovim Pravilnikom određuju se kriteriji za određivanje primjerene naknade za inovacije ostvarene na radu ili u svezi s radom i nagrade određene u paušalnom iznosu.

Članak 2.

- (1) Primjerena naknada određuje se za preuzimanje svake pojedine inovacije ostvarene na radu ili u svezi s radom i za svakog radnika pojedinačno.
- (2) Naknada se za inovacije koje se štite kod Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo ili u inozemstvu isplaćuje za vrijeme trajanja zaštite, osim za industrijski dizajn, žig i oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti proizvoda i usluga za koje se isplaćuje naknada u trajanju od 5 godina.
- (3) Naknada za tehničko unapređenje određuje se u trajanju od 5 godina.
- (4) Naknada za koristan prijedlog određuje se u trajanju od 1 godine.
- (5) Prilikom određivanja primjerene naknade prema ovom Pravilniku u obzir se uzimaju dobit ostvarena uporabom inovacije, radni zadaci radnika kod poslodavca i udio poslodavca u stvaranju inovacije.

Članak 3.

- (1) Izračunata naknada za neposrednu poslovnu inovaciju navedenu u članku 2. stavak 2. ovog Pravilnika umanjuje se za 50%.
- (2) Izračunata naknada za posrednu poslovnu inovaciju navedenu u članku 2. stavak 2. ovog Pravilnika umanjuje se za 20%.
- (3) Ako se ne može izračunati dobit ostvarena uporabom inovacije u tom slučaju se procjenjuje nagrada ovisno o složenosti inovacije, procjene doprinosa inovacije i doprinosa radnika u stvaranju i primjeni inovacije i to za svaku godinu pojedinačno iz članka 2. ovog Pravilnika.
- (4) Iznimno iz stavka 1. do 3. ovog članka radnik i poslodavac mogu se sporazumjeti o određivanju naknade i nagrade.

Članak 4.

- (1) Dobit ostvarena uporabom inovacije, određuje se usporedbom kalkulacije prije i poslije uporabe inovacije.
- (2) Ako se radi o novom proizvodu onda se uzima dobit poslodavca ostvarena na proizvodnji tog novog proizvoda.
- (3) Ako se ne može izračunati dobit u smislu stavka 1. i 2. ovog članka onda se isplaćuje nagrada prema članku 3. stavak 3. ovog Pravilnika.
- (4) Ako su poslodavac i radnik suglasni, mogu dobit ostvarenu uporabom inovacije odrediti i drukčije.

Članak 5.

- (1) Vrijednost zadaća radnika kod poslodavca određuje se s obzirom na to da li je inovacija ostvarena na radu ili u svezi s radom, neposredna poslovna inovacija ili posredna poslovna inovacija.
- (2) Kod određivanja vrijednosti zadaća radnika kod poslodavca u obzir se prije svega uzima opis poslova i radnih zadataka radnika koji proizlaze iz ugovora o radu ili drugog akta, djelatnosti poslodavca i u okviru djelatnosti radne jedinice te da li je radnik inovaciju pretežito ostvario u radnim prostorijama poslodavca i u okviru radnog vremena.
- (3) Ako se primjerena naknada za neposrednu poslovnu inovaciju određuje na temelju članka 3. stavka 1. ovoga Pravilnika, vrijednost radnih zadataka radnika iznosi 50% dobiti ostvarene uporabom inovacije.
- (4) Kod posredne poslovne inovacije vrijednost radnih zadataka radnika iznosi 20%.
- (5) Vrijednost radnih zadataka iz stavka 4. ovog članka se uvećava zbrojem slijedećih udjela:
 - najviše 4% dobiti ostvarene uporabom inovacije ako je inovacija bila ostvarena u okviru djelatnosti poslodavca,
 - najviše 3% dobiti ostvarene uporabom inovacije ako je inovacija bila ostvarena u okviru djelatnosti radne jedinice,
 - najviše 1% dobiti ostvarene uporabom inovacije ako je inovacija bila pretežito ostvarena u radnim prostorijama poslodavca,
 - najviše 1% dobiti ostvarena uporabom inovacije ako je inovacija bila pretežito ostvarena u okviru radnog vremena.

Članak 6.

- (1) Vrijednost udjela poslodavca pri stvaranju inovacije određuje se s obzirom na činjenicu da li je inovacija ostvarena na radu ili u svezi s radom, neposredna poslovna inovacija ili posredna poslovna inovacija.
- (2) Prilikom određivanja udjela poslodavca u obzir se prije svega uzimaju sva znanja, financijska i druga sredstva te kadrovi koje je poslodavac dao radniku na raspolaganje za ostvarenje inovacije i usmjerenje za rad koje je poslodavac dao radniku te sve vrste naobrazbe koje su pripomogle ostvarenju inovacije.
- (3) Ako se primjerena naknada za neposrednu inovaciju određuje na temelju članka 4. stavka 1. ovoga Pravilnika, vrijednost udjela poslodavca iznosi 10% dobiti ostvarene uporabom inovacije.
- (4) Kod posredne poslovne inovacije vrijednost udjela poslodavca određuje se zbrojem sljedećih udjela:
 - najviše 5% dobiti ostvarene uporabom inovacije ako je inovacija bila ostvarena u pretežitoj mjeri financijskim i kadrovskim sredstvima poslodavca koji su bili na raspolaganju radniku prilikom stvaranja inovacije,
 - najviše 3% dobiti ostvarene uporabom inovacije ako su na stvaranje inovacije bitno utjecala znanja i iskustva radnika koje je stekao radom kod poslodavca te sve vrste naobrazbe koje mu je omogućio poslodavac,
 - najviše 2% dobiti ostvarene uporabom inovacije ako su na stvaranje inovacije utjecala znanja poslodavca.

Članak 7.

- (1) Ako se primjerena nagrada za neposrednu poslovnu inovaciju određuje u paušalnom iznosu, ona iznosi najmanje posljednje dvije neto plaće radnika, počev od dana od kada je radnik stekao pravo na naknadu.
- (2) Ako je gospodarska upotrebljivost inovacije određena sukladno članku 4. stavku 3. ovoga Pravilnika u paušalnom iznosu tada iznos nagrade za posrednu poslovnu inovaciju iznosi najmanje posljednjih pet neto plaća radnika, počev od dana kada je radnik stekao pravo na naknadu.
- (3) Ako je posljednja neto plaća radnika niža od prosječne mjesečne neto plaće u gospodarstvu Republike Hrvatske, tada se umjesto posljednje neto plaće radnika za određivanje iznos nagrade prema stavku 1. i 2. ovoga članka primjenjuje prosječna mjesečna neto plaća u gospodarstvu Republike Hrvatske.

Članak 8.

Naknada ne može biti manja od iznosa izračunatog po formuli ovog članka, članka 3., stavka 1. i 2., članka 5., stavak 5. i članka 6., stavak 3. i 4. ovog Pravilnika.

$$N = \sqrt[4]{D^3}$$

Gdje je: - N= godišnja neto naknada
D= godišnja dobit nastala primjenom inovacije

Članak 9.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.